

Галицький коледж імені В'ячеслава Чорновола

Відділення економіки та туризму

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник директора
з навчальної роботи
Т.А. Ільчук
30.01.2020р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ
ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ**

назва навчальної дисципліни

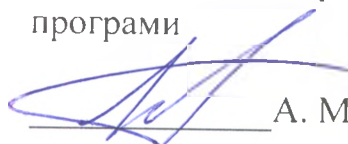
НАЙМЕНУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ	ГАЛУЗЬ ЗНАТЬ, СПЕЦІАЛЬНІСТЬ, ОСВІТНІЙ РІВЕНЬ	ХАРАКТЕРИСТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
		денна форма навчання
Кількість кредитів ECTS – 3 Загальна кількість годин – 90 год.	Галузь знань - 24 Сфера обслуговування Спеціальність - 241 Готельно-ресторанна справа	Обов'язкова
		Мова викладання: українська
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 год.	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Рік підготовки:
		4-й (2-й)
		Лекції:
		22
		Практичні, семінарські:
20		
Самостійна робота:		
48		
Вид контролю: залік		

Розробник:

Майка Максим Борисович, кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри права

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньо-професійної програми

А. М. Кулик

ПОГОДЖЕНО:

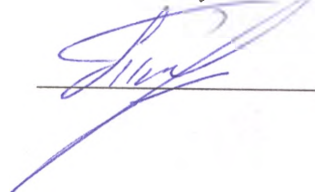
Завідувач відділення економіки та туризму

С. Я. Добровольська

РЕКОМЕНДОВАНО:

Кафедрою права
протокол № 6 від 28.01.2020р.

В. о. завідувача кафедри

І. О. Томчук

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ»

Мета навчальної дисципліни — це вивчення положень щодо нагляду, контролю, ліцензування готельно-ресторанної діяльності, які визначають зміст правового регулювання окремих питань дисципліни: перевірки у сфері готельно-ресторанної діяльності, відповідальності та контроль у готельно-ресторанній діяльності, порядок вирішення спорів у сфері готельно-ресторанної діяльності, захист прав та інтересів осіб у готельно-ресторанній діяльності.

Завдання дисципліни полягає у формуванні, розвитку та удосконаленні фахових компетентностей, серед яких:

а) загальні компетентності (ЗК):

- здатність до розуміння соціально-економічних явищ, суспільних процесів і тенденцій науково-технічного прогресу;
- здатність розуміти і опрацювати ідеї, думки на основі логічних аргументів та перевірених фактів;
- здатність шляхом самостійного навчання освоювати нові області, використовуючи здобуті знання;
- здатність застосовувати загальнонауковий методологічний апарат;
- здатність застосовувати фахові та фундаментальні знання у професійній діяльності;
- здатність до усної та письмової ділової комунікації державною та іноземною мовами для спілкування у професійній та соціально-культурній сферах, володіння фаховою термінологією іноземною мовою. Здатність до усвідомленого поповнення і розширення комунікативних навичок у професійній сфері впродовж життя;
- здатність розуміти та поважати представників інших культур, ефективно застосовуючи комунікаційні концепції.

б) фахові компетентності спеціальності (ФК):

- здатність володіти базовими поняттями, основами теорії і практики фахової підготовки, вміння їх застосовувати;
- здатність використовувати на практиці основи діючого законодавства та відстежувати зміни в ньому.

Після вивчення навчальної дисципліни студент повинен показати такі результати навчання:

- розуміння та усвідомлення соціально-економічних явищ та суспільно-економічних процесів, тенденцій науково-технічного прогресу;
- розуміння і опрацювання ідеї, думок на основі логічних аргументів та перевірених фактів;
- освоювати нові області, використовуючи здобуті знання;
- уміння застосовувати фахові та фундаментальні знання у професійній діяльності;
- знання теорії і практики організації готельно-ресторанного господарства;

- володіння усною та письмовою діловою комунікацією державною та іноземною мовами для спілкування у професійній і соціально-культурній сферах, володіння фаховою термінологією іноземною мовою;
- розуміти та поважати представників інших культур, ефективно застосовуючи комунікаційні концепції при спілкуванні з ними;
- знання системи права та законодавства у сфері готельно-ресторанного бізнесу: уміння користуватись нормативно-правовими актами, що регламентують діяльність закладів;
- знання управлінсько-правової та організаційно-економічної системи забезпечення функціонування закладів готельно-ресторанного господарства та принципів формування системи адміністративного менеджменту;
- знання принципів організації роботи закладів готельно-ресторанного господарства та функції їх структур;
- уміння організувати ефективну взаємодію всіх підрозділів, цехів, дільниць та інших структур закладів ресторанного та готельного господарства з дотриманням діючих нормативних документів.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів ECTS– 3	Спеціальність:241 ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННА СПРАВА	Обов’язкова (нормативна)
Кількість змістових модулів-2		Мова викладання: українська
Загальна кількість годин – 90 год.	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Рік підготовки:
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 год.		4-й (2-й)
		Лекції:
		22
		Практичні, семінарські:
		20
		Самостійна робота:
48		
	Вид контролю: залік	

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Денна форма навчання				
	всього	у тому числі			
		л	п	с	с.р.
1	2	3	4	5	6
Модуль 1. Загальні положення правового регулювання діяльності					
Тема 1. Державно-правове регулювання готельно-ресторанної діяльності	10	2	-	2	6
Тема 2. Правові основи діяльності учасників готельно-ресторанних відносин	10	2	-	2	6
Тема 3. Державна реєстрація та припинення підприємництва в сфері готельно-ресторанної діяльності	12	4	-	2	6
Тема 4. Договори в готельно-ресторанній діяльності	12	4	-	2	6
Разом за змістовим модулем 1.	44	12	-	8	24
Модуль 2. Ліцензування, контроль, захист прав та інтересів суб'єктів готельно-ресторанної діяльності					
Тема 5. Відповідальність за порушення в сфері готельно-ресторанної діяльності	14	2	-	4	8
Тема 6. Ліцензування господарської діяльності	16	4	-	4	8
Тема 7. Захист прав та інтересів суб'єктів готельно-ресторанної діяльності	8	2	-	2	4
Тема 8. Перевірки в сфері готельно-ресторанної діяльності	8	2	-	2	4
Разом за змістовим модулем 2.	46	10	-	12	24
РАЗОМ	90	22	-	20	48

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ»

Модуль 1. Загальні положення правового регулювання діяльності

Тема 1. Державно-правове регулювання готельно-ресторанної діяльності

Поняття правового регулювання готельно-ресторанної діяльності. Предмет правового регулювання Господарського кодексу України. Структура Господарського кодексу України. Правові засади підприємництва в Україні.

Принципи господарювання в Україні. Відшкодування збитків та шкоди у підприємницькій діяльності. Порядок захисту прав споживачів готельно-ресторанної діяльності.

Суб'єкти правовідносин у сфері готельно-ресторанної діяльності. Класифікація суб'єктів готельно-ресторанної діяльності.

Форми здійснення господарської діяльності.

Тема 2. Правові основи діяльності учасників готельно-ресторанних відносин

Учасники відносин, що виникають при здійсненні готельно-ресторанної діяльності. Поняття правого статусу. Права, обов'язки та повноваження суб'єктів готельно-ресторанної діяльності.

Державна політика та державне регулювання в готельно-ресторанній галузі. Реалізація державної політики в готельно-ресторанній галузі.

Правові основи державного регулювання в готельно-ресторанній галузі. Напрямами державної політики готельно-ресторанній галузі.

Повноваження органів державної влади в готельно-ресторанній галузі. Визначення основних напрямів державної політики в готельно-ресторанній галузі. Визначення правових засад регулювання відносин у готельно-ресторанній галузі, удосконалення та адаптація із загальновизнаними нормами міжнародного права. Правове регулювання фінансового забезпечення в готельно-ресторанній галузі. Порядок затвердження регіональної програми розвитку готельно-ресторанної галузі.

Тема 3. Державна реєстрація та припинення підприємництва в сфері готельно-ресторанної діяльності

Поняття державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців. Порядок засвідчення факту створення або припинення юридичної особи. Порядок проведення державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців. Внесення змін до установчих документів юридичної особи.

Державний реєстратор. Реєстраційна картка. Загальна характеристика установчих документів юридичної особи..

Поняття Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців. Поняття виписки з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців.

Порядок державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності. Порядок реєстрації припинення підприємницької діяльності. Злиття, приєднання, поділ, перетворення (реорганізації), ліквідації юридичної особи.

Тема 4. Договори в готельно-ресторанній діяльності

Поняття правочину та договору, поняття зобов'язання. Підстави виникнення цивільних прав та обов'язків. Форма договору. Умови договору. Порядок визначення ціни договору. Публічний договір. Договір приєднання. Строк договору. Форма договору. Нотаріальне посвідчення договору.

Забезпечення виконання договору. Основні види договорів у готельно-ресторанній діяльності.

Істотні умови договорів у готельно-ресторанній діяльності: строк перебування у місці надання готельно-ресторанних послуг; характеристика транспортних засобів, що здійснюють перевезення; готелі та інші аналогічні засоби розміщення, їх місце розташування, категорія; види і способи забезпечення харчування; мінімальна кількість туристів у групі; програма готельно-ресторанного обслуговування.

Зміна ціни туристичного продукту після укладення договору на готельно-ресторанне обслуговування. Ваучер. Порядок укладення, зміни та розірвання договору. Умови дійсності договору. Порядок визнання договору недійсним.

Модуль 2. Ліцензування, контроль, захист прав та інтересів суб'єктів готельно-ресторанної діяльності

Тема 5. Відповідальність за порушення в сфері готельно-ресторанної діяльності

Поняття та види юридичної відповідальності. Кримінальна відповідальність за порушення у сфері готельно-ресторанної діяльності. Санкції кримінальної відповідальності.

Адміністративна відповідальність за порушення у сфері готельно-ресторанної діяльності. Адміністративне правопорушення. Основні види правопорушень у сфері готельно-ресторанної діяльності. Протокол по справі про адміністративне правопорушення. Постанова про притягнення до адміністративної відповідальності.

Цивільно-правова відповідальність за порушення у сфері готельно-ресторанної діяльності. Фінансова відповідальність за порушення у сфері готельно-ресторанної діяльності. Податкове правопорушення.

Тема 6. Ліцензування господарської діяльності

Поняття та принципи державної політики у сфері ліцензування. Правовий статус ліцензіата. Вимоги щодо оформлення ліцензії.

Основні принципи державної політики у сфері ліцензування. Повноваження органів державної влади у сфері ліцензування підприємницької діяльності. Правовий статус органів ліцензування.

Поняття ліцензійних умов. Ліцензійні умови готельно-ресторанної діяльності. Вимоги до ліцензіата готельно-ресторанної діяльності.

Вимоги щодо службового приміщення суб'єкта готельно-ресторанної діяльності. Кваліфікаційні вимоги до керівника туроператора та його персоналу. Вимоги до фінансового забезпечення відповідальності туроператорів. Вимоги до забезпечення страхового захисту туристів. Вимоги до здійснення готельно-ресторанної діяльності.

Види господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню. Порядок видачі ліцензії на право здійснення окремих видів господарської діяльності. Нагляд та контроль у сфері ліцензування.

Тема 7. Захист прав та інтересів суб'єктів готельно-ресторанної діяльності

Порядок реалізації права фізичної та юридичної особи на скаргу. Порядок звернення до органів державної влади. Анонімні звернення. Рішення про відмову в задоволенні вимог скарги.

Захист прав суб'єктів готельно-ресторанної діяльності в суді. Повноваження суду щодо захисту прав та інтересів суб'єктів готельно-ресторанної діяльності. Конституційний Суд України та суди загальної юрисдикції. Підсудність судових справ.

Захист прав та інтересів суб'єктів готельно-ресторанної діяльності у порядку цивільного, господарського, кримінального та адміністративного судочинства.

Вимоги щодо оформлення позовної заяви. Сплата судового збору. Пред'явлення позову. Порядок судового розгляду справи. Оскарження судових рішень.

Примусове виконання судового рішення. Виконавче провадження. Державний виконавець та його повноваження. Виконавчі дії. Заходи примусового виконання судових рішень.

Тема 8. Перевірки у сфері готельно-ресторанної діяльності

Поняття та види перевірок, контролюючі органи у сфері готельно-ресторанної діяльності. Повноваження контролюючого органу при проведенні перевірки. Порядок допуску контролюючого органу до проведення перевірки.

Планові та позапланові заходи із здійснення державного нагляду. Порядок проведення перевірки. Особливості податкових перевірок. Оскарження рішення контролюючого органу. Алгоритм дій суб'єкта господарювання під час проведення перевірки.

ПОРЯДОК ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання знань студентів з навчальної дисципліни здійснюється шляхом проведення контрольних заходів, які включають *поточний контроль, модульний контроль, виконання індивідуального завдання, підсумковий контроль у формі заліку*.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних і семінарських занять і має на меті перевірку знань студентів з окремих тем та рівня їх підготовленості до виконання конкретної роботи.

Ключовими формами та методами демонстрації студентами результатів навчання при поточному контролі є:

робота в малих групах – спільне опрацювання групою студентів окремих проблемних питань з наступною демонстрацією результатів засвоєння навчального матеріалу;

презентація – виступи перед аудиторією для висвітлення окремих питань, індивідуальних завдань, реферативних досліджень тощо;

Результати поточного контролю за семестр визначаються як середня з поточних оцінок за 100-бальною шкалою, відображених у журналах обліку відвідування та успішності академічної групи.

Модульний контроль проводиться метою оцінки результатів навчання після закінчення логічно завершеної частини лекційних та семінарських занять з певного змістового модуля.

Оцінки з модульного контролю за 100-бальною шкалою відображаються у журналах обліку відвідування та успішності академічної групи і включаються як окремий заліковий модуль до залікового кредиту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) – форма організації навчання, яка має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти отримують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці. Індивідуальні завдання виконують студенти самостійно під керівництвом викладачів. Як правило, індивідуальні завдання виконуються окремо кожним студентом.

ІНДЗ є видом позааудиторної індивідуальної роботи студента навчального, навчально-дослідницького характеру, яке використовується в процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни і завершується оцінюванням.

Метою ІНДЗ є самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчального курсу та розвиток навичок самостійної роботи. ІНДЗ це завершена теоретична або практична робота в межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, вмінь і

навичок, отриманих у процесі лекційних, семінарських занять, охоплює тему, декілька тем або зміст навчальної дисципліни в цілому.

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою, а оцінка включається до залікового кредиту як окремий заліковий модуль.

Підсумковий контроль проводиться у формі усного заліку, який передбачає перевірку розуміння студентом теоретичного та практичного програмного матеріалу в цілому, здатності комплексно та творчо використовувати накопичені знання та уміння, формувати власне ставлення до певної проблеми, обґрунтовувати свою фахову позицію тощо.

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою, а оцінка включається до залікового кредиту як окремий заліковий модуль.

У процесі відповіді виявляються наступні рівні знань: високий, добрий, посередній, недостатній.

Високий рівень знань: оцінка в межах від 90 до 100 балів. Ставиться за повні і правильні відповіді студента на усі запитання. При цьому необхідно, щоб студент умів логічно мислити, вільно використовувати набуті теоретичні знання при аналізі проблем науки, застосовувати знання з суміжних галузей права, орієнтуватися в системі поточного законодавства та матеріалах судової практики.

Добрий рівень знань оцінюється у межах 75 – 89 балів. Студент аргументовано викладає матеріал, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей та похибок у логіці викладу теоретичного матеріалу. Він володіє базовими правовими термінами, поняттями та категоріями з вказаної теми, але самостійно нездатний аналізувати норми права, застосовувати їх в конкретній правовій ситуації

Посередній рівень знань оцінюється в межах 60 – 74 балів. Студент в основному знає матеріал теми, рекомендовану літературу, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань, відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутнім фахом.

Недостатній рівень знань оцінюється в межах до 60 балів. Студент не опанував зміст теми, вкрай слабо знає рекомендовану літературу, не володіє базовими поняттями, термінами, категоріями. Відсутнє логічне та наукове мислення, практичними навичками не володіє.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ:

За шкалою коледжу	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (добре)
84-75		C (добре)
67–74	задовільно	D (задовільно)
60-66		E (задовільно)
35 – 59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
0 – 34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

Підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою розраховується як середня у відповідності з ваговими коефіцієнтами, величина яких залежить від значення кожного з контрольних заходів, що проводяться під час вивчення навчальної дисципліни.

	Модуль 1 (поточне опитування)	Модуль 2 (підс. мод. контр.)	Модуль 3 (ІНДЗ)	Підсумкова оцінка
Вагові коефіцієнти, %	70	20	10	100
Оцінка в балах	80	85	90	82

Приклад розрахунку підсумкової оцінки:

$$O = 80 * 0,7 + 85 * 0,2 + 90 * 0,1 = 82$$

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Для якісного засвоєння курсу необхідна систематична та усвідомлена робота студентів в усіх видах навчальної діяльності: лекції, семінари, консультації, самостійна робота як індивідуальна, так і під керівництвом викладача.

При проведенні аудиторних занять домінуючими є лекційно-проблемні, індивідуально-диференційовані, особистісно-орієнтовані форми проведення занять та технології, спрямовані на організацію самоосвіти студента.

При проведенні практичних занять використовуються активні форми проведення занять: евристичні бесіди, дискусії, ділові ігри, кейси тощо.

Крім того, така робота повинна бути індивідуалізованою з врахуванням рівня творчих можливостей студента, його навчальних здобутків, інтересів, навчальної активності тощо.

Склад методичного забезпечення дисципліни:

- робоча навчальна програма;
- опорні конспекти лекцій;
- практикум для виконання семінарських занять;
- завдання для виконання самостійної роботи та ІНДЗ;
- засоби поточного та підсумкового контролю (завдання для підсумкових модульних робіт, перелік питань для проведення залікового контролю).

Навчально-методичне забезпечення розміщено в електронному форматі в навчально-інформаційному середовищі коледжу на базі Moodle з відкритим доступом для студентів.

Інструменти, обладнання та комп'ютерне забезпечення

Електронні енциклопедії, довідники, мультимедійні засоби у вільному доступі в Інтернет, комп'ютерні презентації за темами курсу, відкриті державні реєстри.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с.
2. Господарський Кодекс України від 16 січня 2003 року N 436-IV. Відомості Верховної Ради. –2003. —№18-22. —Ст.144.
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV. Відомості Верховної Ради. –2003. —№40-44. —Ст.356.
4. Земельний кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III. Відомості Верховної Ради. –2001. —№3-4. —Ст.27.
5. Про захист прав споживачів : Закон України від 12.05.1991 N 898-IV. Відомості Верховної Ради. – 1991. —№38. —Ст.313.
6. Про іпотеку: Закон України від 05.06.2003 N 898-IV. Відомості Верховної Ради. –2003. —№38. —Ст.313.
7. Про реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень : Закон України від 01.07.2004 N 1952-IV. Відомості Верховної Ради. –2004. —№51. —Ст.553.
8. Про туризм: Закон України від 15.09.1995 N 979-IV. Відомості Верховної Ради. –1995. —№1. —Ст.1.
9. Про курорти: Закон України від 05.10.2000 N 3273-IV. Відомості Верховної Ради. –2000. —№16. —Ст.134.
10. Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю : Закон України від 19.06.2003 N 978-IV. Відомості Верховної Ради. –2003. —№52. —Ст.377.
11. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 7 грудня 2000 р. N 2121-III. Відомості Верховної Ради України. —2001. —№5. —Ст.30.
12. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 N 2664-III. Відомості Верховної Ради. – 2002. —№1. —Ст.1.
13. Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень : Закон України від 18.11.2003 N 1255-IV. Відомості Верховної Ради. –2004. —№11. —Ст.140.
14. Про виконавче провадження: Закон України N 606-XIV. Відомості Верховної Ради. –2016. —№24. —Ст.207.
15. Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 № 3425-XII. Відомості Верховної Ради. –1993. —№39. —Ст.383.
16. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність : Закон України від 12.07.2001 N 2658-III. Відомості Верховної Ради. –2001. —№47. —Ст.251.
17. Про страхування : Закон України від 07.03.1996 № 85/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. –1996. –№5. Ст. –32.
18. Про затвердження порядку надання послуг з тимчасового розміщення (проживання): Постанова Кабінету Міністрів України від 15.03.2005 №297
19. Дубенюк Я. Порівняльна характеристика захисту прав споживачів в Україні та за кордоном. Формування ринкової економіки в Україні: науковий

збірник: Економіка України в євроінтеграційних процесах. – Львів, 2012. – с.261-268.

20.В.К. Федорченко. Правове регулювання захисту прав споживачів в Україні: навч.-метод. посіб. – Київ: Юрінком–Інтер, 2013. – 640 с.

21.Явкін В.Г., Руденко В.П., Король О.Д. Проблеми захисту прав споживачів: монографія– Чернівці: Рута, 2011. – 260 с.

22.О.М. Роїна.Захист прав споживачів : навч.-метод. посіб. – Київ, 2012. – 448 с.